

Jessica Gow: – När jag hittar de oväntade små detaljerna blir valet lätt. Som i det här fallet när Sverige tog VM-guld i bandy efter att ha slagit Ryssland på hemmaplan. Det firades med rysk champagne.

FOTO: JESSICA GOW

KONSTEN ATT VÄLJA

Något av det svåraste och mest tidskrävande i den fotografiska processen är att välja rätt bild. Det är dessutom en konst som inte blir lättare med tiden. Tvivlet kommer alltid att finnas där när du ställer dig frågan – är det här den bästa bilden?

Vi kollade med några proffs för att reda ut vad som ligger bakom konsten att välja.

text _____ **Linus Höök**

FÖRLÄGGAREN

GÖSTA FLEMMING

Redaktör och förläggare, Journal förlag samt chefredaktör, Fotografisk Tidskrift.

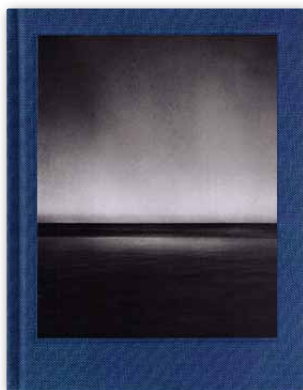
Hur går det till att välja bilder till en fotografis bok?

Jag försöker uppmuntra alla fotografer att vara sina egna författare hela vägen ut. Jag finns med som ett bollplank och hjälper till att välja. Men speciellt yngre fotografer har ganska lätt att själva komma med ett hållbart utkast. Mitt huvudsakliga råd är att be fotografen tänka på vad han eller hon vill berätta och varför bilderna ska bli en bok.

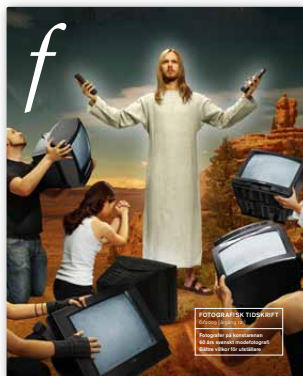
Därefter är det ett samarbete mellan fotografen, som har huvudrollen, mig och formgivaren. Det är ofta slutfaserna som är svåra. Att hitta rytmen, övergången mellan bilderna som gör att det flyter, och undvika upprepningar – om det inte i sig är ett element i berättelsen. Jag brukar göra utskriften och lägga ut på golvet och gå längs dem i en bana. Det ger en bättre överblick av flödet. Det sista steget är att sätta ihop utskriften till en dummy som vi kan bläddra i. Då brukar det bli ytterligare förändringar. Jag försöker vara intuitiv och gå på min första känsla när jag väljer, och samtidigt vara öppen för att tänka om.

Per Kagrell: – Vår fotograf Robban Andersson gjorde ett reportage när Reinfeldt var med och nattvandrade i Värmdö utanför Stockholm. Ett jobb som normalt blir ett reportage med flera likartade bilder. Men bilden när han möter det festande gänget är just en sån bild som står ut, och sammanfattar hela jobbet.

Gösta Flemming: – Omslaget till Martin Bogrens bok Ocean är lugnt och stilla och saknar alla klassiska omslagselement som en människa, till och med text. Martin ville länge ha en bild på en grupp män som stod på stranden, men eftersom boken handlar om deras möte med havet tyckte jag att det borde vara en bild bara på det. Det är en frihet i smalare fotobokssammanhang, att omslaget inte behöver vara säljande på samma sätt som på en tidskrift eller på en mer kommersiell bok som ska exponeras i kiosker och butiker.

Gösta Flemming: – Den här omslagsbilden av Simon Cederquist valdes för att den är visuellt stark och kan ge många associationer. Numret kom i jultid och Kristusfiguren kändes passande. Bildens medie- och teknikinnehåll passar för Fotografisk Tidskrift, som handlar om mediet fotografi och innehåller mycket om teknik. Dessutom hade just det här numret ett litet tema om fotografer på konstmarknaden och bilden kan läsas som fotografen som frälsare. Även om vi inte konkurrerar på tidningshyllorna är det alltid kul att göra »catchy« omslag.

BILDHEFEN PER KAGRELL

Bildchef, Expressen.

Hur många bilder granskar du per dag?

Förr om åren kom det in ungefär 200 bilder dagligen till redaktionen. I dag har vi ett flöde på omkring 16 000 bilder per dag. Det gör att sällningen ser annorlunda ut än förr. Innan digitalkamerorna kom med i bilden la vi ut ett antal kopior på ett bord och valde från dem. Det gör vi fortfarande om vi har större reportage i tidningen, i sådana lägen är papperskopior överlägset. Men vi jobbar mest med enstaka bilder nu. Bilden ska sammanfatta storyn och fungera tillsammans med en rubrik. Om det dessutom finns underliggande kvaliteter är den komplett. Vad gäller tekniken ställs det högre krav i dag än tidigare, helt enkelt eftersom tekniken är bättre nu än på den tiden när sportbilderna togs med grovkornig svartvit film. Men ibland är en tekniskt undermålig bild tagen med mobilkamera den bästa helt enkelt för att den togs vid rätt tid på rätt plats. Ibland måste vi kompromissa bort bra bilder också. Det är alltid den färdiga sidan som är helig, inte den enskilda bilden. Men en bild som sammanfattar en hel story får alltid plats. >

BYRÅFOTOGRAFEN

JESSICA GOW

Fotograf, Scanpix.

Finns det något som karakteriserar en bra byråbild?

Tajta porträtt och renodlade bilder säljs oftast bäst som byråbilder. Ibland kan jag tycka att storsäljarna är ganska tråkiga bilder. För mig är det viktigt att tidningarna alltid har alternativ till de täta och klassiska bilderna och därför blandar jag ofta in mer featurebetonade varianter också. Det får inte bli för

förutsägbart. Jag gör oftast urvalet sittande i bilen strax innan jag ska på ett annat jobb och i sådana lägen finns inte tid till någon längre eftertanke. Det är hursomhelst alltid känslan i bilden som är viktigast. Därefter väljer jag utifrån komposition och små detaljer. Om en champagnekork kommit med just som den flyger ur flaskan är valet lätt. Ibland bildbehandlar jag två likartade bilder innan jag bestämmer mig för en av dem. Tvekar jag för länge skickar jag två versioner av samma bild. Då kan båda bilderna bli publicerade. Det är en fördel som byråfotograf. >

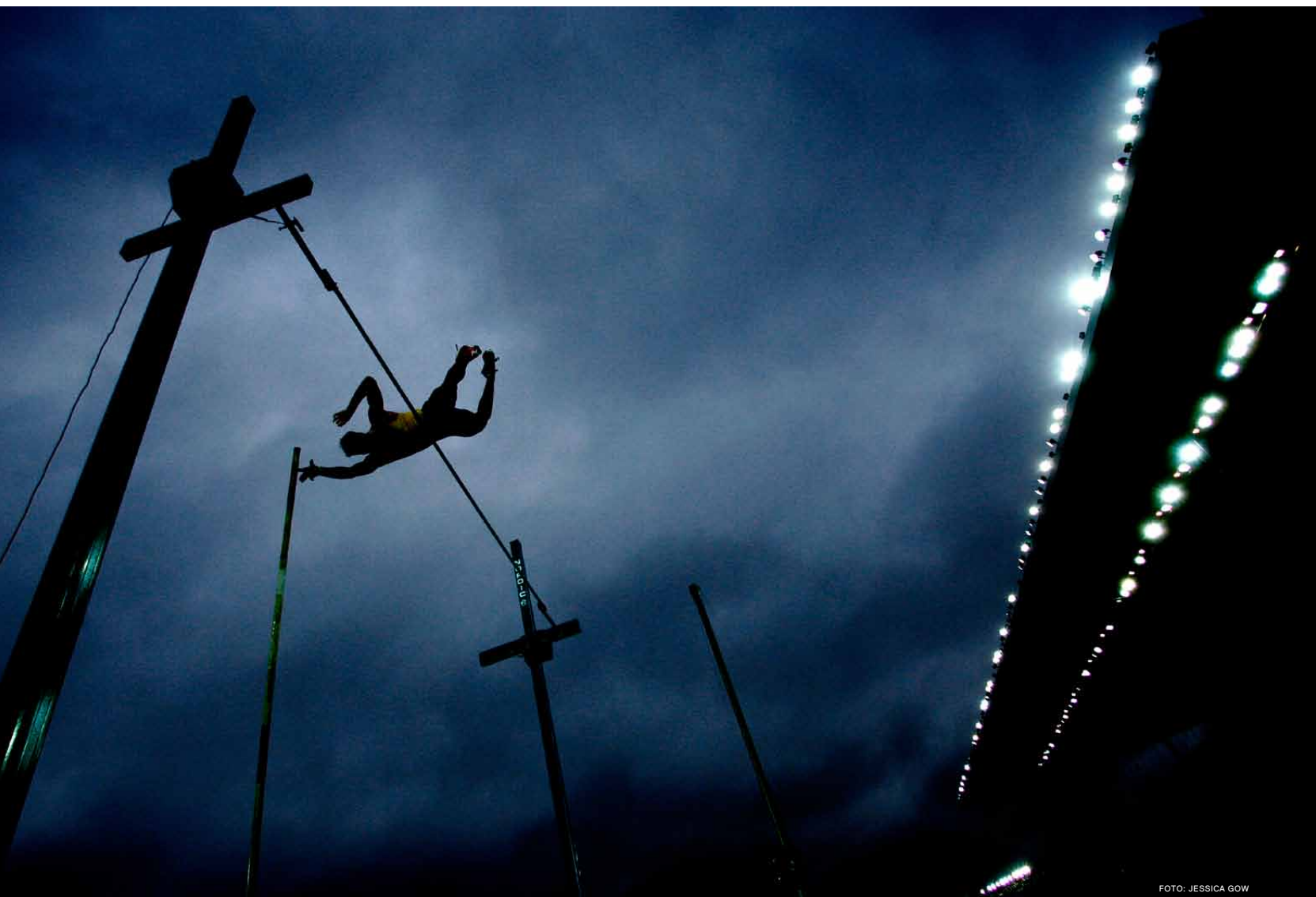

FOTO: JESSICA GOW

Stavhopparen Patrik Kristiansson hoppade final samtidigt som ett oväder drog förbi Olympiastadion.

FOTO: JOHAN BERGSTRÖM

Johan Bergström: –Den återuppbyggda byn Neu Horno fotograferade jag både tidigt på morgonen och i kvällsljus. Jag ville att den nybyggda och tillrättalagda byn skulle kännas som en modell, så då fungerade kvällsljuset bättre, nästan som en ljussättning. Bilden är nummer fyra i serien Neu Horno.

KONSTFOTOGRAFEN

JOHAN BERGSTRÖM

Fotograf, GunGallery.

Vad brukar avgöra i valet mellan två bilder?

Min arbetsprocess är ganska långsam, så tiden blir mitt viktigaste verktyg när jag tvivlar. Om en bild får hänga med som skissbild under en längre tid så brukar det sentimentala värdet försvinna och det blir enklare att sälla i materialet. Jag visar däremot sällan material för andra under arbetsprocessen. För mig är det viktigt att valen är mina egna. Mitt problem är att jag är alldeles för selektiv i fotograferingsögonblicket. Jag fotograferar oftast på stativ och tar endast ett utsnitt, men med olika skärpedjup. Det är skärpan som avgör och i de allra flesta fall väljer jag den med störst skärpedjup. Jag väljer bilder som i sig självt berättar väldigt lite, men som tillsammans med andra bilder eller genom titlar skapar sitt sammanhang. För mig är det mer intressant att forma ett projekt genom att föra samman bilder som inte har en uppenbar koppling. Mina arbeten är ofta uppbyggda av ett antal olika bildgrupper. De här grupperna är inte tydliga och ibland kanske de bara existerar i mitt huvud. Men om jag gör en utställning där jag inte kan presentera hela projektet så försöker jag att göra ett urval som representerar alla bildgrupper som jag föreställt mig. Det allra svåraste för mig är att bestämma att ett projekt är färdigt. Jag har aldrig kommit dit ännu. Jag antar att det enda sättet för mig att få ett definitivt slut vore att göra en bok av arbetet.

Johan Bergström: –Utsläppen från kolkraftverket Schwarze Pumpe tog jag väldigt många exponeringar av, då jag inte visste vilka former jag sökte. Jag ville att man på avstånd skulle kunna uppfatta det som moln, men att man skulle ana att något inte stämmer när man tittar närmare. Bilden är hämtad ur serien Smoke Signals.

FOTO: JOHAN BERGSTRÖM

BILDJOURNALISTEN

EMMA LARSSON

Fotograf, Sydsvenska Dagbladet.

Hur väljer du bort?

Jag har oftast en aning om vilka bilder som blivit bra på ett jobb. Men jag går alltid igenom alla bilder och sällar ut ett ganska stort urval som jag rödmarkerar. Sedan går jag igenom det urvalet igen. Om det är bilder till ett reportage öppnar jag ganska många bilder i Photoshop och pusslar med dem för att få en överblick. Det är huvudsakligen känslan av en bild som styr, det måste kännas i magen, men det slutliga valet handlar oftast om balans och komposition. Om det till exempel finns en centimeter till av bordet på en bild kan jag tänka – där satt den. Jag väljer ofta bort bilder på grund av små, små skönhetsfel. Har bilden å andra sidan ett stort skönhetsfel kan det vara något som gör att jag väljer just den bilden. För mig är det också viktigt att bilden tillför något som det inte går att läsa om i texten. Att välja är nog vad jag är sämst på som fotograf, tvivlet finns alltid där. Blir det för svårt tar jag hjälp av kollegor som får fälla avgörandet, annars kan jag vela i timmar. En bra tidningsbild ska beskriva ett skeende på ett sätt som gör att jag kan få en känsla av hur det är att vara där, just då. Eller ge mig något nytt och oväntat. En registrerande bild av något jag redan läst om är ofta ointressant för mig. Gäller det ett porträtt vill jag gärna få se en ny sida av en person, något som får mig att tänka till. Det bästa porträttet jag sett i år fick mig att stanna upp och bara stirra på bilden i flera minuter. Den bilden återkommer i mitt huvud titt som tätt. Det är en riktigt bra tidningsbild. _____

Mediehanterare

Det finns ett stort utbud av program som kan användas för att göra urval av bilder. Faktum är att utbudet kan beskrivas som lika snårigt som en djungel. För att underlätta steget att hitta det som passar dig bäst har vi listat några av de största programmen liksom några tips på populära gratisvarianter.

Fotoware Fotostation

Finns i en pro och en enklare Classic. Används av många av landets tidningar som bildvisningsprogram och databas.

www.fotoware.com

Photo Mechanic

Används bland annat av många Scanpixfotografer. Bilddatabas och bildvisning.

www.camerabits.com

Iphoto

Apples standardprogram för visning och import. Praktisk funktion för att e-posta bilder och välinTEGRERAT I Apples andra program som till exempel Iweb. Opraktiskt för att bygga på filinformation på arkivbilderna.

www.apple.com/se/ilife/iphoto

Bridge

Bra för urval och följer med som Photoshops råkonverterare. Snabb visning, men som alla bildvisningsprogram kompromissas det mellan snabbhet och upplösning. Till skillnad från Fotostation är märkningen av bildurvalet inte lika smidigt.

www.adobe.com/se/products

Emma Larsson: –Jag tycker om den här bilden för att den ger mig en ny bild av livet i Gaza och för att den är dubbeltydig i sin känsla. En strandbild brukar ge mig positiva signaler, här känns det bara ödsligt och sorgligt. Kanske bara för att jag vet att övervakande arméfartyg ligger en bit ut till havs. Och att de två systerarna bara fått tillåtelse att bada i vattnet en enda gång, under uppsyn av sina bröder. Då med fotsida kappor och hijabs. Jag tycker om kvinnornas bortvända ansikten, handen på höften, de nakna tårna som sticker ut och skorna i högra hörnet.

Acdsee

Snabb bildvisning och en råkonverterare som uppskattas av många. Ett minustecken är att bara fyra bilder går att förhandsvisa samtidigt.

www.acdsee.com

Aperture

Råkonverterare, bildredigering, bilddatabas och snabbt bildvisningsprogram. Smidig indexeringsfunktion och platsbesparande lagringsmöjligheter eftersom samma bild automatiskt sparas som en genväg om den hamnar i flera mappar.

www.apple.com

Lightroom

Har förmodligen Aperture som sin främsta konkurrent och påminner om denna. Rawkonverterare, bildredigering och snabbt bildvisningsprogram. Uppskattad för att vara snabb, upplevs som aningen komplicerad av vissa. Inte minst exporteringsfunktionerna.

www.adobe.com/se/products

Gratisvarianter**Irfanview**

Ett av de äldsta och mest uppskattade freeware-varianterna på området.

www.irfanview.com

Faststone image viewer

Gratisprogram med enkla redigeringsfunktioner och snabb visning även av stora raw-filer.

Xnview

Praktiskt för den som kommer i kontakt med många olika filformat eftersom Xnview stöder omkring 400 filtyper. Liknar Irfanview i stora delar.

www.xnview.com

Picasa

Googles gratisprogram bjuder på en hel del funktioner. Vissa upplever det som aningen långsamt.

picasa.google.se

FOTO: EMMA LARSSON